

سے املا می فار

درس فارسی پایه ہشتم
دیور: محمدی سانیانی

۱. شکل صوتی (واج) و شکل نوشتاری (حرف) (صفحه ۱۵)

همانطور که تا کنون آموخته ایم هر زبانی یک شکل نوشتاری (خط) و یک شکل صوتی (واج) دارد. اما در زبان فارسی، گاهی یک صدا را با چند شکل نوشتاری مختلف می بینیم. صداهای زیر از همین دسته اند:

- صدای «ز»: ز - ذ - ض - ظ
- صدای «س»: س - ص - ث
- صدای «ت»: ت - ط
- صدای «ق»: ق - غ
- صدای «ء»: ئ - ع
- صدای «ه»: ه - ح

۲. فاصله در نوشتن (صفحه ۲۲)

در نوشتن به خط فارسی، دو نوع فاصله وجود دارد:

- فاصله میان حرفی: هنگام نوشتن یک واژه، اگر به حرف هایی برسیم که به حرف بعد از خود نمی چسبند، مثل «ر»، «د»، «و» باید بین این حروف و حرف بعدی، فاصله کمی وجود داشته باشد تا حرف ها با هم قاطی نشوند.
- فاصله میان واژه ای: بین واژه های یک جمله هم باید فاصله ای وجود داشته باشد تا واژه ها در هم نروند و با هم اشتباه گرفته نشوند، یا باعث بدخوانی متن نشود.

نکته: «فاصله میان واژه ای» از «فاصله میان حرفی» بیش تر است.

۳. علامت جمع در زبان فارسی (صفحه ۳۴)

همانطور که می دانیم «اسم» یکی از انواع واژه ها در زبان فارسی به حساب می آید که می تواند در جمله نقش های مختلفی از قبیل نهاد، مفعول، متمم و مضاف الیه را بر عهده بگیرد. اسم از لحاظ «شمار» به دو دسته تقسیم می شود:

مفرد: بر یک فرد، یا یک چیز، یا یک مفهوم دلالت می کند. مانند: کتاب، توپ، معلم، مادر

اسم

جمع: بر نفرات بیش تری دلالت می کنند. مانند: کتاب ها، توپ ها، معلمان، مادران

در زبان فارسی برخی از اسم ها با نشانه «ها» و برخی دیگر با نشانه «ان» و برخی با هر دو جمع بسته می شوند. قاعده کلی حاکم در زبان فارسی این است که اجسام بی جان با نشانه «ها» و جانداران با «ان» جمع بسته شوند.

اما دو نکته مهم املائی در هنگام استفاده از علامت جمع «ان»:

- یک: به واژه هایی که آخرشان به «ه» ختم شده اند، به جای «ان» از «گان» استفاده می کنیم. آزاده: آزادگان
- دو: به واژه هایی که آخرشان به «و» ختم شده اند، به جای «ان» از «یان» استفاده می کنیم. جنگجو: جنگجویان

۴. نحوه نوشتن اعداد در جمله (صفحه ۴۱)

در بحث واحدهای زبان، تا کنون با ۲ واحد «واج» و «واژه» آشنا شده ایم. در ترم دوم نیز با واحد «گروه» آشنا می شویم. اما درباره گروه تا کنون آموخته ایم که یک اسم می تواند با اسم ها یا صفت های دیگری همراه شود و «گروه اسمی» بسازد. یکی از صفت هایی که همراه اسم می آید، صفت شمارشی یا همان اعداد است که درباره کمیت اسم اطلاعاتی به ما می دهد. حال هنگام نوشتن متن و به ویژه هنگام نوشتن املا، باید خیلی حواسمان را جمع کنیم که همه اعداد را با حروف بنویسیم، نه با ارقام ریاضی! استفاده از ارقام ریاضی (۱، ۲، ۳ و...) مربوط به محاسبات و شماره گذاری ها است.

مثال: بیست دانش آموز - قرن چهارم - صدمین بار

۵. واژه های دو املائی (صفحه ۶۲)

در زبان فارسی، برخی از واژه ها هستند که دو شکل نوشتاری مختلف دارند، بدون آن که معنایشان تغییری بکند. برای نمونه، در درس ۸ کتاب فارسی با واژه «خرف» آشنا شدیم که به صورت «خرفت» نیز نوشته می شود.

توسی / طوسی

چارپاره / چهارپاره

آینه / آینه

داود / داوود

خورش / خورش

گواه / گوا

تهران / طهران

۶. واژه های هم آوا

کلمه هایی هستند که از نظر تلفظ و خوانش با هم مشابه هستند اما از نظر شکل املائی و به تبع آن معنی با هم متفاوتند. در متن درس ۸ با یک مورد از این واژه ها آشنا شدید: «خوار» به معنای ذلیل و پست و «خار» به معنای تیغ گل و گیاه. به چند مثال دیگر از این دست توجه کنید:

سد: مانع / صد: عدد

ثواب: پاداش / صواب: درست

عَلَم: پرچم / آلم: درد

نصر: پیروزی / نثر: متن

۷. همزه (صفحه ۷۴)

همزه جزو موارد بسیار چالش برانگیز در نوشتن خط فارسی به حساب می آید که موجب اشتباهات نویسندگان در نوشتن این حرف می شود. از آن جا که همزه از زبان عربی وارد زبان فارسی شده است، در هیچ کدام از واژه های فارسی، استفاده نمی شود؛ پس صرفاً به برر سی نحوه نوشتن همزه در واژه های غیرفارسی می پردازیم:

آغازی	با الف نوشته می شوند.	عربی	همزه
اصحاب، اولاد، افراد، انسان، ایمان، انسان، اتحاد، اتفاق، اسوه، امام، انزجار، افتخار			
قبلش - باشد	روی کرسی «ا» نوشته می شوند.		
رأس، تأثر، تأمل، مأمور، تألیف، رأفت، یأس، مأوا، مأخذ، تأسی			
قبلش - باشد	روی کرسی «و» نوشته می شوند.		
مؤمن، رؤیا، مؤدب، فؤاد، رؤساء، مؤاخذه، رؤیت، سؤال، مؤذن			
قبلش - باشد	روی کرسی «ی» نوشته می شوند.		
سیئه، توطئه، تخطئه، تبرئه			
پایانی	چون در فارسی معیار تلفظ نمی شوند حذف می شوند.		
املا، انشاء، امضا، انتها، شعرا، فضلا، ماجرا، ابتدا، انتها، انقضا			
میانجی	روی کرسی «ی» گذاشته می شود.	لاتین	
ژئوس، پنگوئن، کاکائو، لائوس، ژوئن، سوئد، کافئین، تتار، دوئل			

۸. حروف میانجی (صفحه ۱۱۷)

حرف ها یکی از انواع واژه ها در زبان فارسی است که به صورت واج، واژه یا گروه هستند ولی معنای مستقلی ندارند و فقط برای پیوند دادن اجزای جمله با هم مورد استفاده قرار می گیرند. از این رو به حروف «نقش نما» می گوئیم؛ به این معنا که نقش واژه ها را نشان می دهد.

در اینجا ما تنها به یک نوع از حروف که «واج» هستند و به عنوان میانجی ظاهر می شوند اشاره می کنیم. مانند:

- «ی»: دانشجو + ان = دانشجویان
- «گ»: بنده + ی = بندگی
- «ء»: نکته + ی = نکته ای
- «ج»: سبزی + ات = سبزیجات
- «ک»: نیا + ان = نیاکان

ستایش: به نام خدایی که جان آفرید (صفحه ۱۰)

۲۰ واژه

دستگیر	خطاببخش	پوزش پذیر	بنی آدم	برنهد	درگاه	مُتَفِق	الهیّت	فرمانده	کنه	ماهیت	ماورا
بصر	منتها	تأمل	آینه	صفا	تدریج	مُحَال	مصطفی				

درس اول: پیش از اینها (صفحه ۱۲)

۳۲ واژه

قصر	قصه	خشت	الماس	طلا	برج	عاج	بلور	غرور	تاج	پولک	رعد و برق
طنین	نعره	توفنده	پرس و جو	بی رحم	نیت	دعا	ترس	وحشت	خشم	دلگیر	ذهن
تصویر	قصد	وضو	گفت و گو	بی ریا	بوریا	بی کینه	عادت				

حکایت: به خدا چه بگویم؟ (صفحه ۱۶)

۶ واژه

غلام	صحرا	انبوه	سراغ	این همه	از آن
------	------	-------	------	---------	-------

درس دوم: خوب جهان را ببین (صفحه ۱۷)

۴۰ واژه

راز آفرینش	آفریدگار	بی همتا	حکیمانه	فرو می برد	چونان	چراغ	پرتو	جست و جو
در هم بشکند	حدّقه	حواس	داس مانند	دفع	متحد	نیرومندانه	کشتزار	جُته
عظمت	جایگاه	ویژه	شگفت انگیز	طاووس	سایبان	بادبان	برافراشته	روبینی
دسته گل	رنگارنگ	پوشیدنی	همانند	نقش و نگار	خزان دیده	زر ناب	جلوه	فراز
در هم آمیخته	یال	کاکل	شکاف					

شعر: صورتگر ماهر (صفحه ۲۰)

۱۵ واژه

صورتگر	ماهر	فصل	پدیدار	حیران	نزند	نغز	کامکار	تماثیل	قاه قاه
زار زار	هجر	تقلید غیر	صفحة هستی	قآنی شیرازی					

روان خوانی: جوانه و سنگ (صفحه ۲۳)

۳۷ واژه

ذرات	جنب و جوش	اخم	بی حاصل	دعوت	اندوه	سجاقک	بال زنان	ظریف	دور و بر
مرداب	بال های توری	عطر	لبخند غمگین	افق	سوزان	بوته خار	حشره	تابش	خواب
انتظار	غم و اندوه	آسوده	یک نواخت	داغ	راضی	لحظه	طراوت	نقطه	جویبار
لانه	رطوبت دلپذیر	سیراب	طعم گوارا	آزار	خیره	زالال			

درس سوم: ارمغان ایران (صفحه ۳۰)

واژه ۴۸

هوشمند	دل‌بند	کهن	درازنا	لیک	سپند	فرّ و فروغ	فره‌یختگی	بیهوده	آزادگان
آزادزادگان	تیره رای	خیره روی	سپند	ارجمند	خامه	پیراسته	آلایش	پلشتی	کاستی
دَدی	شکوه‌مند	خاستگاه	پِخردان	روشن‌رأیان	گَرْد	یلان‌پردل	نامدار	همگنان	بُن جان
تبار	نَزاده	تابناک	داندلان	نَسْته	بازآورند	بسند	خُرد	سَبّیر	سُتوار
نیرومند	جوشان	بهروزی	تکاپوی	دریغ‌نورزد	خیرگی	بیشه	بی‌گزند		

حکایت: همدلی و اتحاد (صفحه ۳۵)

واژه ۸

فرمانروا	چوبه تیر	تیردان	آن‌گاه	زورآزمایان	درماندند	چیره	ظفرمند
----------	----------	--------	--------	------------	----------	------	--------

درس چهارم: سفر شکفتن (صفحه ۳۶)

واژه ۳۶

حکیم	وضع بهتر	الآن	ثانیه شمار	مبادا	گذر عمر	تصور	تصویر رویایی	شغل
نصیب	درآمد	اعتبار	بی‌عاطفه	منطقی	انسانیت	یادگیری	فراز و نشیب	اصول
دائمی	مذهبی	دعای کمیل	نماز جماعت	پرمشقت	خودآگاهی	استعداد	ارتباط مؤثر	ضعف
سنجیده	تدبیر	موقعیت	احساسات	مه‌ار	نفرت	نوآوری	راه حل	توکل

شعر: شوق مهدی (صفحه ۴۲)

واژه ۷

حجاب	عیان	بی‌نشان	شادمانی	ناله یا فغان	فیض	غم‌خانه
------	------	---------	---------	--------------	-----	---------

درس ششم: راه نیکبختی (صفحه ۴۸)

واژه ۲۴

مهارت اصلی	بازخوانی	تلفّظ	مطابقت	خوانش	درون‌مایه	خصوصیت	حماسی
پهلوانی	پیکارگرانه	ستایش و نیایش	بازگو	خاکساری	سحرگهان	آهنگ و لحن	پندگویانه
سعادت	سحرخیز	محتوای اندرزی	خرسند	چابکی	زنهار	جامه خواب	اندر این باب

درس هفتم: آداب نیکان (صفحه ۵۱)

واژه ۲۴

شیخ جنید بغدادی	عارفان	مریدان	از پی او	احوال پهلول	صحرا	ارشاد	مرشد
عرض کرد	طعام	برخواست	بازنشست	مستمعان	حضرت رسول	مُعترف	بغض
از بهر خدا	فرع	اصل	لقمه حلال	حرام	دعوی دانایی	حسد	ذکر

انسان، فناوری و اخلاق (صفحه ۵۳)

۴۲ واژه

دست‌آورد	استعداد	خدادادی	چرتکه	چاپار	پیک	نامه رسان	اُسْطَرلاب
عصر	رایانه	فناوری	تار و پود	هنجارهای فرهنگی	اعتقاد	داد و ستد	پابند
آداب اجتماعی	حریم	حرمت	حصار	ناپجا و نستجیده	هویت	شکوه	رهاورد
تمدن	علم زده	غرب	مظاهر	آفرینش‌گری	ضعیف	سمت و سو	روح انگیز
طوفان خیز	پر گل و لای	فضای ذهن	متعالی	بی هیاهو	غوغا	فضایل	کاربران
جوانمردی	بمب ویرانگر						

حکایت: خودشناسی (صفحه ۵۸)

۶ واژه

جولاهه	بامداد	برخاستی	گودال	جولاهگان	غلط
--------	--------	---------	-------	----------	-----

درس هشتم: آزادگی (صفحه ۵۹)

۲۶ واژه

میل و رغبت	برانگیزاند	شوق	ذهن و روح	خارکش	دلچ	پشته ای خار	لنگ لنگان	فرازنده
جیب	تاج	ثنا	عطا	سفتن	مغرور	رخش	پندار	شکرگزاری
خرف	خמוש	زین سان	عزت	بالین	چاشت	خَس	آزادی و آزادگی	

روان خوانی: آقا مهدی (صفحه ۶۳)

۳۷ واژه

ساقه	سطح لرزان	سلاح و کلاه	خمپاره انداز	کیسه نایلونی	خاکریز	مهمات	پوکه مسی
براق	گل آلود	شلپ شلپ	بغل دستی	سماق و سمنو	سرنیزه و سیمینوف	مسلسل	گردباد
زمزمه	آغوش	بوسه	غیب	غلاف	فرماندهان	گروهان	گردان
پوتین	لهجه ترکی	سنجاق	شطرنج	لا به لای	آثار	تبلیغات	آویزان
آویخته	غروب	روحیه	پشتیبان	سرگذشت			

درس نهم: نوجوان باهوش (صفحه ۶۸)

۲۰ واژه

ابوالقاسم	مجالس شعرا	قائم مقام	قصیده و غزل	مکت	حلاوت	شاهد	ساقی	ارادت	لهجه	فوق العاده
استعداد	بی نظیر	استعداد								

آشپز زاده وزیر (صفحه ۶۹)

۳۲ واژه

هیاهو	کلاغ	سینی غذا	آزار	فاصله	مکتب خانه	یک نفس	بهانه	ظرف	قلم و کاغذ
ذهن	دزدکی	فلک	طراوت	تعارف	تأسف بار	سؤال	اسحاق	لب گزید	منتظر
لیاقت	ثابت	زکریای رازی	هلهله	خواجه	انیس	صدراعظمی	منشأ	عزیز	

گریه امیر (صفحه ۷۲)**۱۹ واژه**

هزاوه	هوش و ذکاوت	ماه صفر	اطّلاع	آبله	شیوع	فورا	آغاز	خرافات	حاضر	واکسینه
قضا	طفل	جن زده	بَقال	تحمل	صدای رسا	مسئول	حقیقی			

درس دهم: قلم سحر آمیز (صفحه ۷۵)**۲۲ واژه**

چالدران	کمال الدین	غار	نمناک	می لغزید	توده آهکی	نوک	باریکه نور	فضا	اوج
خط خوش	هدهد	صبا	سبا	حیف	طایر	آشیان	زمزمه	طیب	زخم

دو نامه (صفحه ۷۷)**۲۲ واژه**

استانبول	استعمار	بیدادگری	دعوت	گفت و گو	مصر	مرجع تقلید	شیعیان	تنباکو	توتون
تحریم	فتوا	صادر	استعمال	حکم محاربه	قلیان	تنگنا	توطئه		

حکایت: نام خوش بو (صفحه ۸۰)**۷ واژه**

عارف	پروردگار	معطر	شکاف دیوار	پای رهگذران	امان	حرمت
------	----------	------	------------	-------------	------	------

درس یازدهم: پرچمداران (صفحه ۸۱)**۲۵ واژه**

پاره پیکر	طول تاریخ	ستم و گزند	ایمان و عزت	گستاخی	بی رحمی	خیل عظیم	پهنه	سد نفوذ ناپذیر
هجوم وحشیانه	صدام	حامیان	جنب و جوش	مؤمن	حماسه	جنگ تحمیلی	همت	تخصص
تعهد	پاک آیین	مایه افتخار	زیور و شکوه	خلّاقیت	نوآوری	عرصه و میدان		

ای وطن من (صفحه ۸۳)**۲۱ واژه**

مأوا	مسکن	اهریمن	ناموس	حب	شمال	فروتن	کهنسال	خوف	غایت	جرئت مند	مجمع الجزایر
مواج	عاطفه	شکیبا	وسعت	طیس	پوپک	مؤدّب	رویین تن	متواضع			

درس دوازدهم: شیر حق (صفحه ۹۰)**۱۳ واژه**

اخلاص	منزه	دغل	غزا	خَدو	کاهلی	حیران	عفو و رحم	تیغ تیز	مأمور	گواه	شهوت	آز
-------	------	-----	-----	------	-------	-------	-----------	---------	-------	------	------	----

حکایت: ان شاء الله (صفحه ۹۳)**۱۳ واژه**

آستین	عقیدت	خلل	خز	حاجت	زر	طرّار	حیلت	واقف	خجل وار	باز خورد	هان	موضع
-------	-------	-----	----	------	----	-------	------	------	---------	----------	-----	------

درس سیزدهم: ادبیات انقلاب (صفحه ۹۴)

۴۱ واژه

تاریخ معاصر	جلوه ویژه	فروپاشی	نظام	انقلاب	شورانگیز	خدامحوری	اصل	ولایت فقیه	وحدت	یکپارچگی
اعتقادمذهبی	عامل	توحید	الهی	دوگانگی	برخاست	بنیان گذار	پیشوا	فرزانه	قیام	باطن
سرچشمه زایا	انسجام	آثار نثر	آیین	مثنوی	اصولا	واقعه عظیم	معیار	جلوه گر	ایثار	تعهد
مردانگی	رزمندگی	رواج	صفا	روحیه	درونمایه	گنجینه	آرمان			

درس چهاردهم: یاد حسین (صفحه ۹۹)

۲۲ واژه

تف	سخنور	دوات	خامه	آه و افسوس	خسرو	لشکر	غرفه بحر	آل نبی	آل احمد	عطشان
حیدر	اصغر	شط	سیراب	کوثر	عباس	فرات	صف محشر	کلک	فدایی	مکرر

روان خوانی: شوق آموختن (صفحه ۱۰۲)

۴۵ واژه

اصل و نسب	قوچان	مخوف	رژیم بعث	روحیه غالب	اسرا	محدودیت	دعا و حدیث	جزء	اکثر
آسایشگاه	کسل	کاغذ	مأموران	صلیب سرخ	صاف	صادق	بیچاره	فورا	قیافه
محوطه	کتانی	محکم	به محض	مصمم	قصه	لحاظ	مضيقه	تذکر	فضیلت
خط آخر	فی المجلس	اصلاح	حکایت	باغچه	ظرف	نشریات	حساسیت	تبعید	لاغر
مؤدبان	بغل	مسلط	سراغ	نابغه					

درس شانزدهم: پرنده آزادی (صفحه ۱۱۲)

۱۴ واژه

آغوش	بیمناک	دوزخ	توفان	تیرگی	تفنگ	صیاد	فلسطین	غلط	تلفظ	سرکشی	بعثت	صعود	سدره المنتهی
------	--------	------	-------	-------	------	------	--------	-----	------	-------	------	------	--------------

کودکان سنگ (صفحه ۱۱۴)

۱۰ واژه

مشعل	بشارت	مزدوری	غزه	گستره	مهیا	بارور	نمایان	رخساره	پرفروغ
------	-------	--------	-----	-------	------	-------	--------	--------	--------

درس هفدهم: راه خوشبختی (صفحه ۱۱۸)

۳۵ واژه

ساحل	مقصود	جزر و مد	مسلم	فرصت	غنیمت	غفلت	اعماق	تاب و تحمل	گفتار	خاطر	فرط
غرور	تلف	صرفه جویی	مسرور	عجول	بلافاصله	تعلل	معین	بیهوده	نشاط	اضطراب	منحرف
متانت	شعار	سال خورده	راهبر	آیندگان	پایمال	سلسله کائنات	حسرت	ثمر	محال	آگاهانه	

آن سوی پنجره (صفحه ۱۲۳)**۲۷ واژه**

بستری	گفت و گو	تعطیلات	توصیف	مرغابی	قو	قایق	تفریح	کهن	منظره	خاص	تصویر
افق	دوردست	جزئیات	ذهن	مناظر	دل‌انگیز	حادثه	پذیرش	اطمینان	بالآخره	عین	مواجه
وادار	قوت قلب	اصلا									

نیایش (صفحه ۱۲۵)**۱۲ واژه**

ذکر	بلندآوازه	لطف	بیفشان	وضو	غفلت	خواب	مرحمت	نظر	شفیع	آخرت	خیرالبشر
-----	-----------	-----	--------	-----	------	------	-------	-----	------	------	----------

همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی
به پیام آشنایی بنوازد آشنا را ...